

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN ĐỨC THỦY

NGHIÊN CỨU MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM DỊCH TỄ, VAI
TRÒ CỦA VI KHUẨN *E. COLI* TRONG HỘI CHỨNG
TIÊU CHẢY CỦA LỢN CON DƯỚI 2 THÁNG TUỔI TẠI
HUYỆN ĐÀM HÀ VÀ HẢI HÀ - TỈNH QUẢNG NINH,
BIỆN PHÁP PHÒNG TRỊ

LUẬN VĂN THẠC SĨ THỦ Y

THÁI NGUYÊN - 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN ĐỨC THỦY

**NGHIÊN CỨU MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM DỊCH TỄ, VAI
TRÒ CỦA VI KHUẨN *E. COLI* TRONG HỘI CHỨNG
TIÊU CHẢY CỦA LỢN CON DƯỚI 2 THÁNG TUỔI TẠI
HUYỆN ĐÀM HÀ VÀ HẢI HÀ - TỈNH QUẢNG NINH,
BIỆN PHÁP PHÒNG TRỊ**

Chuyên ngành: THÚ Y

Mã số: 60 64 01 01

LUẬN VĂN THẠC SĨ THÚ Y

Người hướng dẫn khoa học: GS. TS NGUYỄN THỊ KIM LAN

THÁI NGUYÊN - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa hề được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Tác giả

Nguyễn Đức Thủy

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực tập và thực hiện đề tài này, tôi đã nhận được sự quan tâm, chỉ bảo, hướng dẫn, giúp đỡ tận tình của các thầy cô giáo, đồng nghiệp, bạn bè và sự động viên khích lệ của gia đình. Nhân dịp này tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới:

Cô giáo **GS. TS. Nguyễn Thị Kim Lan** đã trực tiếp hướng dẫn, chỉ bảo tôi hết sức tận tình trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành Luận văn. Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu, Phòng Đào tạo, Ban chủ nhiệm khoa và các thầy cô giáo Khoa Chăn nuôi Thú y - Trường Đại học Nông lâm - Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và hoàn thiện đề tài.

Tôi cũng xin trân trọng cảm ơn các trang trại và hộ gia đình nuôi lợn tại một số xã, thị trấn thuộc huyện Đầm Hà và Hải Hà, tỉnh Quảng Ninh và các đồng nghiệp trong ngành đã giúp tôi trong quá trình thực hiện đề tài.

Cuối cùng tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc về sự ủng hộ, động viên, giúp đỡ của gia đình, bạn bè và đồng nghiệp trong suốt thời gian học tập, nghiên cứu và hoàn thành tốt luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2015.

Tác giả

Nguyễn Đức Thủy

DANH MỤC TỪ VÀ CỤM TỪ VIẾT TẮT

<i>E. coli</i>	:	<i>Escherichia coli</i>
EPEC	:	Enteropathogenic <i>Escherichia coli</i>
ETEC	:	Enterotoxigenic <i>Escherichia coli</i>
BHI	:	Brain-heart infusion
cs	:	Cộng sự
Nxb	:	Nhà xuất bản
PCR	:	Polymerase Chain Reaction
SLT	:	Shiga-like toxin
SLT1	:	Shiga-like toxin 1
SLT2	:	Shiga-like toxin 2
ST (a,b)	:	Heat- Stable toxin (a,b)
LT	:	Heat-Labile toxin
Tr	:	trang
TT	:	Thể trọng
VP	:	Voges Pros Kaver
VT2e	:	Verotoxin 2e
VTEC	:	Verotoxigenic <i>Escherichia coli</i>

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng 2.1. Đặc tính sinh hóa của <i>E. coli</i>	37
Bảng 2.2. Bảng đánh giá mức độ mẫn cảm của vi khuẩn với một số loại kháng sinh (NCCLS - 2002)	40
Bảng 3.1. Tỷ lệ lợn con mắc tiêu chảy và chết do tiêu chảy tại huyện Đầm Hà và Hải Hà	41
Bảng 3.2. Tỷ lệ lợn con mắc tiêu chảy và chết do tiêu chảy theo lứa tuổi	44
Bảng 3.3. Tỷ lệ lợn con mắc tiêu chảy và chết do tiêu chảy theo mùa vụ	48
Bảng 3.4. Tỷ lệ lợn con mắc tiêu chảy và chết do tiêu chảy theo phương thức chăn nuôi	50
Bảng 3.5. Tỷ lệ lợn con mắc tiêu chảy theo giống	53
Bảng 3.6. Triệu chứng lâm sàng ở lợn bị bệnh tiêu chảy	55
Bảng 3.7. Bệnh tích đại thể của lợn con chết do tiêu chảy	56
Bảng 3.8. Kết quả phân lập vi khuẩn <i>E. coli</i> từ phân của lợn con tiêu chảy	58
Bảng 3.9. Kết quả phân lập vi khuẩn <i>E. coli</i> từ bệnh phẩm của lợn con tiêu chảy	59
Bảng 3.10. Kết quả giám định một số đặc tính sinh hoá của các chủng <i>E. coli</i> phân lập được	62
Bảng 3.11. Kết quả xác định serotype kháng nguyên O của các chủng <i>E. coli</i> phân lập được	63
Bảng 3.12. Kết quả xác định khả năng dung huyết của các chủng <i>E. coli</i> phân lập được	65
Bảng 3.13. Kết quả kiểm tra độc lực của một số chủng vi khuẩn <i>E. coli</i> trên chuột bạch	66
Bảng 3.14. Kết quả kiểm tra kháng sinh đồ với vi khuẩn <i>E. coli</i> phân lập được	68
Bảng 3.15. Kết quả thử nghiệm hai phác đồ điều trị tiêu chảy ở lợn con	70

DANH MỤC HÌNH, ĐỒ THỊ

Hình 3.1. Biểu đồ về tỷ lệ lợn con mắc tiêu chảy và chết do tiêu chảy tại huyện Đầm Hà và Hải Hà	43
Hình 3.2. Biểu đồ tỷ lệ lợn con mắc tiêu chảy và chết do tiêu chảy theo lứa tuổi ..	45
Hình 3.3. Biểu đồ về tỷ lệ lợn con mắc bệnh và chết do tiêu chảy theo mùa	48
Hình 3.4. Biểu đồ về tỷ lệ lợn con mắc bệnh và chết do tiêu chảy theo phương thức chăn nuôi	52
Hình 3.5. Biểu đồ về tỷ lệ lợn con mắc bệnh và chết do tiêu chảy theo giống	54
Hình 3.6. Biểu đồ về tỷ lệ các cơ quan có bệnh tích ở lợn bị tiêu chảy	57
Hình 3.7. Biểu đồ về tỷ lệ các mẫu bệnh phẩm dương tính với <i>E. coli</i>	60
Hình 3.8. Biểu đồ xác định tỷ lệ các serotype kháng nguyên O của vi khuẩn <i>E. coli</i> phân lập từ lợn con tiêu chảy	63

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. TÍNH CẤP THIẾT CỦA ĐỀ TÀI	1
2. MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU	2
3. Ý NGHĨA KHOA HỌC VÀ THỰC TIỄN CỦA ĐỀ TÀI	3
Chương 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. ĐẶC ĐIỂM SINH LÝ TIÊU HÓA CỦA LỢN CON	4
1.1.1. Đặc điểm tiêu hóa của lợn con	4
1.1.2. Khả năng đáp ứng miễn dịch của lợn con	5
1.2. MỘT SỐ HIỂU BIẾT CHUNG VỀ HỘI CHỨNG TIÊU CHẢY	5
1.2.1. Khái niệm về hội chứng tiêu chảy	5
1.2.2. Một số nguyên nhân gây tiêu chảy ở lợn	6
1.2.3. Bệnh lý và lâm sàng của hội chứng tiêu chảy	10
1.2.4. Một số đặc điểm dịch tễ hội chứng tiêu chảy	12
1.2.5. Biện pháp phòng trị tiêu chảy cho lợn	13
1.3. VI KHUẨN <i>ESCHERICHIA COLI</i>	17
1.3.1. Đặc điểm hình thái	17
1.3.2. Đặc điểm cấu trúc	17
1.3.3. Đặc tính sinh vật học của vi khuẩn <i>E. coli</i>	19
1.3.4. Đặc tính gây bệnh của vi khuẩn <i>E. coli</i>	20
1.3.5. Khả năng miễn cảm với kháng sinh của vi khuẩn <i>E. coli</i>	24
1.4. TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU TRONG VÀ NGOÀI NƯỚC	25
1.4.1. Tình hình nghiên cứu trong nước.....	25
1.4.2. Tình hình nghiên cứu trên thế giới	28
Chương 2. ĐỐI TƯỢNG, VẬT LIỆU, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	31
2.1. ĐỐI TƯỢNG, ĐỊA ĐIỂM VÀ THỜI GIAN NGHIÊN CỨU	31
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu	31
2.1.2. Địa điểm nghiên cứu	31

2.1.3. Thời gian nghiên cứu	31
2.2. VẬT LIỆU DÙNG TRONG NGHIÊN CỨU	31
2.2.1. Mẫu bệnh phẩm	31
2.2.2. Động vật thí nghiệm	31
2.2.3. Các loại hoá chất và thiết bị, dụng cụ	31
2.2.4. Các loại kháng huyết thanh chuẩn để định type vi khuẩn <i>E. coli</i> phân lập được (do Nhật Bản - JICA cung cấp)	32
2.2.5. Máy móc, thiết bị	33
2.3. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU	33
2.3.1. Nghiên cứu đặc điểm dịch tễ hội chứng tiêu chảy ở lợn con dưới 2 tháng tuổi tại huyện Đàm Hà và Hải Hà, tỉnh Quảng Ninh	33
2.3.2. Bệnh tích đại thể của lợn con chết do tiêu chảy	33
2.3.3. Phân lập và xác định một số đặc tính sinh hóa của các chủng <i>E. coli</i> phân lập được	33
2.3.4. Xác định các yếu tố gây bệnh của các chủng vi khuẩn <i>E. coli</i> phân lập được	33
2.3.5. Kiểm tra độc lực của vi khuẩn <i>E. coli</i> qua tiêm truyền chuột bạch	33
2.3.6. Kết quả xác định tính miễn cảm của vi khuẩn <i>E. coli</i> phân lập được với một số loại kháng sinh	33
2.3.7. Thử nghiệm một số phác đồ điều trị tiêu chảy do <i>E. coli</i> ở lợn con	33
2.4. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	34
2.4.1. Phương pháp nghiên cứu dịch tễ học	34
2.4.2. Phương pháp phân lập vi khuẩn <i>E. coli</i> trên môi trường nuôi cấy	34
2.4.3. Phương pháp giám định đặc tính sinh hoá của vi khuẩn <i>E. coli</i>	36
2.4.4. Xác định serotype kháng nguyên O của vi khuẩn <i>E. coli</i> bằng phản ứng ngưng kết nhanh trên phiến kính	37
2.4.5. Phương pháp xác định khả năng dung huyết của các chủng vi khuẩn <i>E. coli</i> phân lập	38
2.4.6. Phương pháp xác định độc lực của các chủng vi khuẩn <i>E. coli</i>	39
2.4.7. Phương pháp xác định khả năng miễn cảm với kháng sinh của các chủng vi khuẩn <i>E. coli</i> phân lập	39
2.4.8. Thử nghiệm phác đồ điều trị tiêu chảy cho lợn con	40

2.4.9. Phương pháp xử lý số liệu	40
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	41
3.1. MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM DỊCH TỄ BỆNH TIÊU CHẢY Ở LỢN CON DƯỚI 2 THÁNG TUỔI TẠI HUYỆN ĐÀM HÀ VÀ HẢI HÀ, TỈNH QUẢNG NINH	41
3.1.1. Tỷ lệ lợn con mắc tiêu chảy và chết do tiêu chảy tại địa phương nghiên cứu .	41
3.1.2. Tỷ lệ lợn con mắc tiêu chảy và chết do tiêu chảy theo lứa tuổi	44
3.1.3. Tỷ lệ lợn con mắc tiêu chảy và chết do tiêu chảy theo mùa	47
3.1.4. Tỷ lệ lợn con mắc tiêu chảy và chết do tiêu chảy theo phương thức chăn nuôi	50
3.1.5. Tỷ lệ lợn con mắc tiêu chảy theo giống	53
3.2. TRIỆU CHỨNG LÂM SÀNG VÀ BỆNH TÍCH ĐẠI THỂ CỦA LỢN CON MẮC TIÊU CHẢY	55
3.2.1. Triệu chứng lâm sàng ở lợn con tiêu chảy	55
3.2.2. Bệnh tích đại thể ở lợn con chết do tiêu chảy	56
3.3. PHÂN LẬP VÀ XÁC ĐỊNH MỘT SỐ ĐẶC TÍNH CỦA CÁC CHỦNG <i>E. COLI</i> PHÂN LẬP TỪ LỢN CON TIÊU CHẢY	58
3.3.1. Kết quả phân lập vi khuẩn <i>E. coli</i> từ phân lợn con tiêu chảy	58
3.3.2. Tỷ lệ các loại mẫu dương tính với vi khuẩn <i>E. coli</i>	59
3.3.3. Kết quả giám định một số đặc tính sinh hoá của các chủng <i>E. coli</i> phân lập	61
3.3.4. Kết quả xác định serotype kháng nguyên O của các chủng <i>E. coli</i> phân lập được.....	62
3.3.5. Xác định khả năng dung huyết của các chủng vi khuẩn <i>E. coli</i> phân lập được	65
3.3.6. Kiểm tra độc lực của vi khuẩn <i>E. coli</i> qua tiêm truyền chuột bạch	66
3.3.7. Kết quả xác định tính miễn cảm của vi khuẩn <i>E. coli</i> phân lập được với một số loại kháng sinh	67
3.3.8. Thử nghiệm phác đồ điều trị tiêu chảy do <i>E. coli</i> gây ra ở lợn con.....	69
3.3.9. Đề xuất một số biện pháp phòng bệnh tiêu chảy cho lợn con.....	71
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	72
1. KẾT LUẬN	72
2. ĐỀ NGHỊ	73
TÀI LIỆU THAM KHẢO	74